

סיפור קצר בנושא שמיטה

שמיטה

בהפתעה

מגישה: טל קופרמן

מורה מלווה: המורה ירדנה נעור

ביה"ס: אולפנת צביה רננה

תאריך הגשה: י' אדר ב' תשפ"ב

שמיטה בהפתעה/ טל קופרמן

צלצל הטלפון מעיר את דן והוא קם במהירות. השעון כבר מראה על השעה 07:00. וואו, איך זה קרה לו. כבר פעם שנייה השבוע שהוא לא מתעורר מהשעון המעורר. ובטלפון, זה בטח הבוס החדש שרוצה לדעת למה הוא לא הגיע לפגישה אתמול, ואולי גם לקבל דיווח על ההתקדמות בפרויקט. דן מפחד לענות ולהגיד שהפרויקט רק בנסיגה, ושכבר שבוע שאף לקוח לא מתעניין במוצר.

"זה הסוף שלי בעבודה הזאת." חושב דן. דן, שהיה עד לא מזמן אחד מאנשי ההייטק המצליחים בתחומו, כבר פוטר משתי עבודות בשנה האחרונה. "אני לא מצליח לחזור למסלול", הוא ממלמל. "בזמן האחרון אני בקושי ישן בלילות, עובד בכל דקה פנויה, ובכל זאת ממשיך להפסיד." הטלפון מצלצל שוב. הפעם זה תומר מהמשרד, שרוצה לדעת מה עם המצגת שדן היה צריך לשלוח לו. "איך שכחתי מזה!?" מתנצל דן, ומבטיח לשלוח בהקדם, בזמן שהוא מנסה לקשור את שרוכי נעליו ללא הצלחה.

דן מתקדם באיטיות אל המטבח, ובדרך נתקל בכלב שכבר חסר סבלנות. כוס הקפה שבידו נופלת ומתנפצת לרסיסים. כשהטלפון מצלצל בפעם השלישית דן כבר עצבני. על הקו מישהי שמוכרת ירקות שמיטה, או משהו כזה. דן מנתק מבלי לחשוב. הראש שלו מסתובב. "אני צריך לנוח", הוא חושב. אבל עצם המחשבה מצחיקה אותו. הרי יש לו כל כך הרבה דברים על הראש- מטלות, חובות, פגישות, מנוחה היא הדבר האחרון שהוא יכול להרשות לעצמו. דן נאנח, ויוצא מהבית.

באוטובוס דן מנסה לתכנן את המשך היום, כשזקנה עם עגלת קניות מנסה לפתוח איתו בשיחה. "אתה מזכיר לי את הבן שלי", היא אומרת. דן מהנהן בנימוס ושוקע במחשבות, עד ששם לב שפספס את התחנה שלו. הוא נעמד במהירות, כמעט נופל, ובשנייה האחרונה נאחז בעגלה של הזקנה ומייצב את עצמו. "אתה נראה עייף ומותש", היא בוחנת אותו. "משהו מטריד אותך. לך תקנה לעצמך משהו מרענן, ותעשה גם קניות לשבת", היא אומרת ומצביעה על העגלה העמוסה שלה "אני יודעת שהיום רק יום שלישי", צוחקת, "אבל תמיד כדאי להתכונן מראש".

דן יורד מהאוטובוס מבולבל. שבת? וואו. כבר עבר הרבה זמן מאז השבת האחרונה ששמר, עם כל המשפחה בבית. הוא נזכר ברוגע, בשלווה, במשפחה שלא ראה כל כך הרבה זמן, מאז שניתק קשר והלך לכיוון אחר בחיים. הוא נזכר בעבודה האינטנסיבית במטעי התפוחים המשפחתיים עד לפני כניסת שבת, ובשלווה שהייתה נכנסת כשהיו מכניסים את השבת. "בדיוק מה שאני צריך עכשיו" הוא חושב. אך מייד מתעשת, וממשיך ללכת לכיוון העבודה. "כל הנוסטלגיה הזאת רק תזיק לי עכשיו. אני צריך להגיע מהר לעבודה ולנסות להציל את הפרויקט שלי". הוא חושב, ומחליט לעצור במכולת הקרובה ולקנות לעצמו ארוחת בוקר, כעצת הזקנה מהאוטובוס, שפתאום דווקא נראית לו חכמה.

בחנות דן מחליט לקנות ארוחה בריאה ולוקח ירקות ולחמנייה. "בתאבון, אה?" אומר המוכר. "אני רק מציין שהירקות פה קדושים בקדושת שביעית, אז תשתדל לגמור אותם כי אסור לזרוק לפח הרגיל." משהו במילים האלה מוכר לדן. קדושת שביעית.. פירות.. מנוחה.. המטעים שפעם עבד בהם... הוא רוצה להגיע כבר לעבודה, אבל הסקרנות שלו גוברת. "קדושים בקדושת מה?" הוא שואל. "קדושת שביעית, נו" אומר המוכר. "השנה שנת שמיטה. אתה לא בעניינים, אה?" שנת שמיטה, עוד מושג מוכר. חלקים של זיכרונות מתחילים להיאסף בראשו הכואב של דן, והוא מנסה להתעלם. "אין לך מושג מה זה שמיטה, אה?" ממשיך המוכר, שלא מגלה יותר מידי רגישות. "אני אסביר לך. אבל מאיפה להתחיל?... שמיטה בגדול זה.. זו שנה שבה הבעלות על האדמה חוזרת להיות של ה' בלבד, שנה שבה החובות נשמטים.. וה' דואג לכולם לפרנסה.. בימינו זה כבר פחות קורה, אה? שנה שבה האדמה נחה, וגם החקלאים, שנה של.. " טוב, בסדר"- קוטע אותו דן, אני לא אזרוק את

הירקות לפח". דן רק רוצה לצאת מהחנות ולשכוח ממה שהמוכר אמר. עוד פעם השמיטה הזאת. למה כולם מדברים איתו היום על מנוחה ועל קדושה, למען ה'. "למען ה'?" נבהל דן. "מה קורה לי, כבר שנים שלא השתמשתי בביטוי הזה". דן מרגיש שחלקים ממנו מתחילים להתעורר, געגוע לדברים שחשב ששכח, למושגים כמו מנוחה, קדושה, חיבור... "שיהיה יום טוב, אה?" קורא אחריו המוכר.

כשדן מגיע סוף סוף לעבודה, הוא מגלה שהפגישה שנקבעה התחילה בלעדיו. "לא רלוונטי להיכנס" מבשרת לו המזכירה. "הבוס מחפש אותך כבר מהבוקר, הוא רוצה לדבר איתך, אני לא בטוחה שעל דברים טובים. אתה יודע."

דן יוצא החוצה ומתיישב על ספסל. הוא מנסה לארגן את המחשבות בראשו, כמו שהוא רגיל לעשות כשדברים מסתבכים. המסקנות לא משמחות במיוחד: עומדים לפטר אותו מהעבודה, הוא עייף וכואב לו הראש, והוא פגש הבוקר כמה אנשים שבגללם הוא מתחיל להתגעגע לדברים מפעם. הפרויקט פתאום כבר לא מעניין אותו. הטלפון שרוטט בכיסו יכול להמשיך לרטוט עד מחר. יש רק מקום אחד שדן רוצה להיות בו, והוא ייסע לשם עכשיו.

הכניסה למושב נראית בדיוק כמו שדן זכר אותה. "הכיכר המרכזית פחות מטופחת מהרגיל", הוא מציין לעצמו, "ומעניין אם בבית הצהוב שבפינה עדיין גרה משפחת עמר". דן נושם עמוק, ופונה לכיוון המטעים. ככל שהוא מתקדם בשביל העפר, הוא מרגיש שהשנים שעברו מתנדפות ממנו. כאילו רק אתמול עזב את המושב. הוא מריח את הפרחים בצידו הדרך, מרגיש את הרוח הקרירה, ונהנה אפילו מריח הרפת הרחוק שהיא מביאה איתה. אבל כשהוא מגיע למטע נשימתו נעצרת. מטע התפוחים, שהיה גאוות המשפחה, נראה עכשיו מוזנח ושקט. במקום עשרות הפועלים שעבדו בו בדרך כלל, עובדים עכשיו כמה יחידים. דן מזהה ביניהם את אחיו צחי, אך לא יודע איך לגשת אליו. למרבה המזל צחי מזהה אותו מיד, ורץ אליו כשמבט מופתע בעיניו. הם מתחבקים חיבוק ארוך, ושניהם מוחים דמעה. "וואו דן, כמה טוב שהגעת!" צחי אומר בקול חנוק. "כל השנים האלה חיכיתי שתבוא. וגם כל המשפחה". דן לא מצליח למצוא מילים. "אני.. הרגשתי.. התגעגעתי פתאום נורא.. חשבתי לבוא לבדוק אם צריך עזרה, ו.. אתה יודע, אני רוצה להיות פה כמה שבתות, כמו שהזקנה מהאוטובוס אמרה, ו.. המוכר אמר משהו על שמיטה, ואני חייב לנקות את הראש.. ומה קרה למטע??" צחי נראה קצת מבולבל, אך צוחק ואומר "אל תדאג דן, הכל בסדר. וכשאתה כאן אפילו יותר מבסדר. בשמיטה אנחנו באמת מורידים הילוך בעבודה במטעים. עושים רק מה שצריך כדי לשמור על העצים. משקים, גוזמים קצת. אולי זה נראה קצת מוזנח, אבל זה עושה רק טוב לאדמה, וגם לנו כמובן". עכשיו דן כבר נזכר. "אני יודע! הפירות הם הפקר לכולם. כשהיינו ילדים היינו קוטפים את הפירות ומביאים אותם לארגוני חסד." "נכון!" קורא צחי. "ולאבא היה המון זמן ללמוד תורה, ולנוח, ולהיות איתנו, הילדים..". דן וצחי עוצרים לרגע וצוחקים. "אגב מנוחה", מרצין פתאום צחי "אתה נראה כמו מישהו שזקוק להפסקה רצינית ממרוץ החיים, דן. תישאר פה קצת, תהנה מהשקט, תעזור לנו במה שצריך במטע". "בדיוק על זה חשבתי!" קורא דן. "אני רוצה לחזור למושב, לפחות לתקופה. להתחבר קצת לאדמה, לה', לשמיטה". מהבית הצהוב בפינה מנופפת אליו אישה זקנה מוכרת. "תבוא לשבת, כן?" היא צועקת. "זאת.. הזקנה מהאוטובוס" מבין צחי. "מה היא עושה פה?" צחי מסביר לו שזאת הדיירת החדשה שעברה לבית של משפחת עמר, ביחד עם בנה. "הבן שלה? מי זה?" שואל דן. ולפני שצחי מספיק לענות לו, דן מבחין במוכר מהמכולת שעומד ליד הזקנה. "באת לראות את השמיטה מקרוב, אה?" הוא מחייך אל דן.

"שניכנס הביתה?" צחי שואל את דן, כשהשמש מתחילה לשקוע. "כולם ישמחו מאוד לראות אותך". דן קצת חושש וקצת מתרגש. פתאום הוא נזכר בבעיה. "אני לא יכול להישאר פה ולהעלם מהעבודה, איך אתפרנס?" "אנחנו בשנת שמיטה להזכירך, דן" מחייך צחי. "בשנה שלפני השמיטה, ה' דואג לנו ליבול

כפול, שיספיק לנו גם לשנה אחרי השמיטה, כדי שנוכל לשובות בנחת. האם אני צודק שבשנה הקודמת היו לך כמה פרויקטים מוצלחים שמאפשרים לך רווחה כלכלית לשנים הבאות?" דן מבין ומחייך.

פתאום הטלפון רוטט בכיסו. הפעם הוא עונה לבוס, לשם שינוי, ומבשר לו שהוא יוצא לשנת שבתון. "שנת שמיטה או לא?" הוא צוחק, ונכנס אל הבית.

בבוקר למחרת דן מתעורר מציוצי הציפורים, לתוך שלווה שכבר מזמן לא ידע כמוה. בלי צלצולי טלפון, בלי צורך בשעון מעורר, בלי כאב הראש שליווה אותו בחודשים האחרונים. הוא יוצא אל המטע ופותח סידור. "תודה, אבא" לוחש דן. "תודה על השמיטה".